

39/86. sz. ügy

**Sylvie Lair
kontra
Universität Hannover**

(a Verwaltungsgericht Hannover előzetes döntéshozatal iránti kérelme)

„Megkülönböztetésmentesség — Egyetemi oktatásba való bejutás — Képzési támogatás”

Az ítélet összefoglalása

1. *EGK-Szerződés — Alkalmazási terület — Hallgatóknak nyújtott megélhetési és képzési támogatás — Szerződés rendelkezéseinek alkalmazhatatlansága — Korlátok — Oktatásba való bejutás költségei
(EGK Szerződés, 7. és 128. cikk)*
  2. *Személyek szabad mozgása — Munkavállalók — Egyenlő bánásmód — Szociális kedvezmények — Fogalom — Szakmai célból folytatott egyetemi tanulmányokhoz nyújtott megélhetési és képzési támogatás — Magában foglalás
(1612/68 tanácsi rendelet, 7. cikk, (2) bekezdés)*
  3. *Személyek szabad mozgása — Munkavállaló — Fogalom — Szakmai tevékenység befejezése után tanulmányokba kezdő személy — Munkavállalói jogállás fenntartása — Feltételek
(1612/68 tanácsi rendelet, 7. cikk, (2) bekezdés)*
  4. *Személyek szabad mozgása — Munkavállalók — Egyenlő bánásmód — Szociális kedvezmények — Szakmai tevékenység időtartamától függővé tett odaítélés — Nem-megengedhetőség
(1612/68 tanácsi rendelet, 7. cikk, (2) bekezdés)*
1. Igaz, hogy a szakmai képzésbe, beleértve általánosságban az egyetemi tanulmányokat is, való bejutás feltételei a Szerződés alkalmazási köréhez tartoznak annak 7. cikke értelmében, ugyanakkor a valamely tagállam által állampolgárai számára az ilyen tanulmányok megkezdésekor nyújtott támogatás a közösségi jog jelenlegi fejlődési szakaszában nem, kivéve amennyiben egy ilyen támogatás célja az oktatásba való bejutáshoz szükséges beiratkozási vagy egyéb költségek, különösen a tandíj fedezése.
  2. A szakmai képesítést adó egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében szociális kedvezménynek minősül.
  3. Egy másik tagállam állampolgárát, aki a fogadó tagállamban a szakmai tevékenységek befejezését követően szakmai oklevéllel elismert egyetemi tanulmányokba kezdett, úgy kell tekinteni, mint aki megtartja munkavállalói jogállását, és mint ilyen élhet az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében biztosított lehetőségekkel, azzal a feltétellel, hogy létezik kapcsolat a korábbi szakmai tevékenység és a kérdéses tanulmányok között.

4. Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében a szociális kedvezményekhez való jogot nem lehet függővé tenni a fogadó tagállam által meghatározott olyan feltételtől, amely az ezen állam területén folytatott előzetes szakmai tevékenység egy minimális időtartamát írja elő.

A Bíróság ítélete
1988. június 21.*

A 39/86. sz. ügyben,

a Bírósághoz a Verwaltungsgericht Hannover által az EGK-Szerződés 177. cikke értelmében benyújtott, az e bíróság előtt

SYLVIE LAIR, francia állampolgárságú hallgató, lakóhelye Hannover,

és

az **UNIVERSITÄT HANNOVER**

között folyamatban lévő eljárásban az EGK-Szerződés 7. cikkének és a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68 tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.) 7. cikkének értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában

A BÍRÓSÁG,

tagjai: Mackenzie Stuart elnök, J. C. Moitinho de Almeida és G. C. Rodríguez Iglesias tanácselnökök, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins és F. Schockweiler bírák,

főtanácsnok: Sir Gordon Slynn,

hivatalvezető: B. Pastor tisztviselő,

figyelembe véve a benyújtott írásbeli észrevételeket:

- Sylvie Lair nevében H. Vogt,
- a Németországi Szövetségi Köztársaság nevében M. Zuleeg meghatalmazotti minőségben,
- a Dán Királyság nevében L. Mikaelson meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság nevében R. N. Ricks, H. R. L. Purse és D. Donaldson QC, meghatalmazotti minőségben,

---

* Az eljárás nyelve: német.

— a Bizottság nevében J. Pipkorn és J. R. Currall meghatalmazotti minőségben, tekintettel a tárgyalásra készített jelentésre, valamint az 1987. május 21-i tárgyalásra, a főtanácsnok indítványának az 1987. szeptember 17-i tárgyaláson történő meghallgatását követően, meghozta a következő

ÍTÉLETET

1. Az 1985. november 19-i végzéssel, amely 1986. február 12-én érkezett a Bírósághoz, a Verwaltungsgericht Hannover az EGK-Szerződés 177. cikke alapján előzetes döntéshozatal céljából két, az EGK-Szerződés 7. cikkének, és a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68 tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.) 7. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé.
2. Ezek a kérdések Lair asszonynak, az alapeljárásban résztvevő felperesnek (a továbbiakban: „felperes”) azon keresete keretében merültek fel, amelyet az alapeljárásban résztvevő alperes hannoveri egyetemnek (a továbbiakban: „egyetem”) a tanulmányok folytatásához szükséges megélhetési és képzési támogatás nyújtása iránti kérelmét elutasító döntése ellen nyújtott be.
3. Az iratokból kiderül, hogy felperes francia állampolgár, aki 1979. január 1-je óta tartózkodik a Németországi Szövetségi Köztársaságban, ahol banki alkalmazottként dolgozott 1981. június 30-ig, majd 1981. július 1. és 1984. szeptember 30. között munkanélküli és átképzési időszakok váltogatták egymást, amelyeket rövid munkaviszonyban eltöltött időszakok szakítottak meg, ezek közül az utolsó 1983. július 21-én ért véget. 1984. október 1-je óta romanisztikai és germanisztikai tanulmányokat folytat az egyetemen. Az alapeljárásban nem vitatták, hogy ezek a tanulmányok szakképesítéssel zárulnak.
4. A képzési támogatásról szóló, 1983. június 6-án kihirdetett és később módosított német szövetségi törvény (Bundesausbildungsförderungsgesetz – a továbbiakban: „BAföG”, BGBl. I. 645. o., helyesbítés 1680. o.) 8. cikke értelmében a képzési támogatást, beleértve az egyetemi tanulmányokhoz nyújtott képzési támogatást is, a német állampolgárokon kívül a külföldiek bizonyos kategóriái számára is biztosítják, különösen azok számára, akik a támogatható képzési ciklus megkezdése előtt összesen öt évet szövetségi területen tartózkodtak, és ott rendszeres szakmai tevékenységet végeztek; a német állampolgároknak nem kell semmilyen előzetes szakmai tevékenységi időtartamot igazolniuk.
5. A BAföG 1. cikke értelmében a pályázó akkor jogosult egy ilyen támogatásra, ha nem rendelkezik egyéb eszközökkel megélhetésének biztosításához és képzésének finanszírozásához. A támogatást odaítélik többek között a „szakképesítés megszerzésére irányuló” képzéshez is, annak szakmai oklevéllel történő befejezéséig (lásd a BAföG 7. cikkét). A támogatást „a megélhetéshez és a képzéshez” nyújtják és a

megélhetési és képzési szükségletek szerinti különbségtétel nélkül átalányként határozzák meg a kedvezményezettek 12–14 b) cikkben feltüntetett különböző kategóriái számára. A Bafög 17. cikke értelmében egyetemi tanulmányok esetén a támogatást kamat nélküli kölcsön formájában nyújtják, amelyet a képzésnek, amelyre odaítéltek, a maximális időtartama végét követő ötödik évtől kezdődően, részletekben kell visszafizetni. A Bafög 10. cikkének (3) bekezdése értelmében elvileg semmilyen támogatás nem nyújtható, ha a pályázó a képzés támogatásban részesíthető részének megkezdése előtt betöltötte harmincadik életévét.

6. A felperes által kért támogatás nyújtását az egyetem azzal az indokkal utasította el, hogy nem teljesítette a támogatás külföldiek részére történő odaítéléséhez szükséges feltételt, azaz nem folytatott a Németországi Szövetségi Köztársaságban legalább öt éven keresztül szakmai tevékenységet. Az egyetem szerint a Bafög 8. cikke értelmében szakmai tevékenységként csak azok az időszakok vehetők figyelembe, amely alatt a külföldi szakmai tevékenységet folytat, és megfizeti azokat az adókat és a szociális terheket, amelyek végső soron lehetővé teszik a Németországi Szövetségi Köztársaság számára az olyan szociális befektetések végrehajtását, mint amilyen a megélhetési és képzési támogatás nyújtása.
7. A nemzeti bíróság, amelyhez felperes a határozat ellen keresetét benyújtotta, azt kívánja megtudni, hogy a felperes igényt tarthat-e a támogatásra egyrészt a Bafög 8. cikkének, másrészt az EGK-Szerződés 48. és 49. cikkének, valamint az 1612/68 rendelet 7. cikkének együttes rendelkezései értelmében, vagy, nemleges válasz esetén, az említett támogatás elutasítása az EGK-Szerződés 7. cikkének első bekezdésében foglalt megkülönböztetésmentesség elve megsértésének minősül-e.
8. E körülmények között a nemzeti bíróság a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
  - „1) Az Európai Közösség tagállamainak állampolgárai, akik munkavállalói minőségben egy másik tagállam területére utaznak, és ott szakmai tevékenységüket feladva szakmai képesítéssel elismert egyetemi tanulmányokba kezdenek (adott esetben: romanisztikai és germanisztikai tanulmányok), a közösségi jog értelmében igényelhetnek-e e célból képzési támogatást, amint ez képességeik és szükségleteik függvényében szociális kedvezményként biztosított a másik tagállam minden állampolgára számára?
  - 2) Az EGK-Szerződés 7. cikkével ellentétes megkülönböztetésnek minősül-e az a tény, hogy egy tagállam állampolgárai számára a szakmai képesítéssel elismert egyetemi tanulmányok folytatásához képességeik és szükségleteik függvényében egy ilyen támogatást nyújt, míg ugyanakkor az említett támogatásnak egy másik tagállam állampolgárai számára, hasonló egyetemi tanulmányokhoz történő odaítélését függővé teszi attól a kiegészítő feltételtől, hogy ez utóbbiak területén, a képzés megkezdése előtt legalább öt éven keresztül szakmai tevékenységet folytassanak?”
9. Az alapeljárás tényállása és jogi kerete, valamint a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételek részletesebb bemutatását a tárgyalásra készített jelentés tartalmazza. Az ügy iratainak e részei a továbbiakban csak a Bíróság érveléséhez szükséges mértékben kerülnek megemlítésre.

10. Először a nemzeti bíróság második kérdését kell megvizsgálni, amely azt az általános kérdést veti fel, hogy joga van-e egy hallgatónak kizárólag azon az alapon, hogy egy másik tagállam állampolgára a kérdéses támogatásra.

Az EGK-Szerződés 7. cikkének értelmezéséről (második kérdés)

11. Ezzel a kérdéssel lényegében azt kívánják megtudni, hogy az EGK-Szerződés 7. cikkének első bekezdését alkalmazni kell-e a valamely tagállam által az állampolgárai számára az egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatásra.
12. Először is emlékeztetni kell arra, hogy a 293/83. sz. Gravier ügyben 1985. február 13-án hozott ítéletében (EBHT 1985., 593. o.) a Bíróság megállapította egyrészt, hogy az állampolgárságon alapuló egyenlőtlen bánásmódot az EGK-Szerződés 7. cikkével ellentétes megkülönböztetésnek kell tekinteni, amennyiben az az említett Szerződés alkalmazási területéhez tartozik, másrészt, hogy a szakképzésbe való bejutás feltételei az említett alkalmazási területéhez tartoznak. A 24/86. sz. Blaizot ügyben 1988. február 2-án hozott ítéletében (EBHT 1988., 379. o.) a Bíróság pontosította, hogy az egyetemi tanulmányok általában megfelelnek azoknak a feltételeknek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az EGK-Szerződés értelmében a szakképzéshez tartozónak lehessen tekinteni őket.
13. Ugyanakkor a Bíróság a fent említett ítéletekben nem nyilatkozott arról, hogy egy másik tagállam állampolgárának, amikor ilyen tanulmányokba kezd, joga van-e a saját állampolgároknak nyújtott állami támogatásra.
14. A fent említett 1985. február 13-i ítéletből következik, hogy a szakképzésbe való bejutás feltételei tekintetében egy ilyen támogatás olyan mértékben tartozik az EGK-Szerződés alkalmazási területéhez, amennyiben annak célja az oktatásba való bejutáshoz megkövetelt beiratkozási vagy egyéb költségek, különösen a tandíj fedezése lenne, és következésképpen az EGK-Szerződés 7. cikkében megállapított állampolgárságon alapuló megkülönböztetés tilalmának elvét is ebben az esetben kell alkalmazni.
15. E feltételre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a közösségi jog jelenlegi fejlődési szakaszában a hallgatóknak a megélhetéshez és a képzéshez nyújtott támogatás az EGK-Szerződés 7. cikke értelmében elvileg nem tartozik az EGK-Szerződés alkalmazási területéhez. Valójában egyrészt az oktatáspolitikához tartozik, amely önmagában nem tartozik a közösségi intézmények hatáskörébe (lásd a fent említett 1985. február 13-i ítéletet), másrészt a szociálpolitikához tartozik, amely a tagállamok hatáskörébe tartozik, amennyiben nem vonatkoznak rá az EGK-Szerződés külön rendelkezései (lásd a Németország és társai kontra Bizottság 281/85., 283/85–285/85. és 287/85. sz. ügyben – migrációs politika – 1987. július 9-én hozott ítéletet [EBHT 1987., 3203. o.]).
16. A második kérdésre adandó válasz tehát az, hogy a közösségi jog jelenlegi fejlődési szakaszában az EGK-Szerződés 7. cikkének első bekezdését csak olyan mértékben kell alkalmazni a valamely tagállam által állampolgárai számára az egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatásra, amennyiben

egy ilyen támogatás célja az oktatásba való bejutáshoz megkövetelt beiratkozási vagy egyéb költségek, különösen a tandíjak fedezése lenne.

Az 1612/68 rendelet 7. cikkének értelmezéséről (első kérdés)

17. Az 1612/68 rendelet 7. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdés három különböző részből áll, amelyek a következő kérdésekre vonatkoznak:
- „szociális kedvezménynek” minősül-e az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében a szakmai képesítéssel elismert egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatás,
  - egy másik tagállam állampolgárát, aki a fogadó tagállamban a szakmai tevékenységek befejezését követően szakmai oklevéllel elismert egyetemi tanulmányokba kezdett, úgy kell-e tekinteni, mint aki megtartja munkavállalói jogállását, és mint ilyen élhet az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében biztosított lehetőségekkel,
  - az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében a fogadó tagállam függővé teheti-e a szociális kedvezményekhez való jogot egy olyan feltételtől, amely az ezen állam területén folytatott előzetes szakmai tevékenység egy minimális időtartamát írja elő.

A szociális kedvezmény fogalmáról

18. Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerinti szociális kedvezmény fogalmának meghatározásakor először is emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet célja az EGK-Szerződés 48. és 49. cikkében a munkavállalók szabad mozgásának területére vonatkozóan meghatározott célkitűzések elérésének lehetővé tétele. Ez a terület az EGK-Szerződés 3. cikkének c) pontjában említett személyek szabad mozgásának, és a Szerződés által biztosított alapvető szabadságoknak a részét képezi.
19. Valamely tagállam munkavállalója, aki él ezzel az alapvető szabadsággal az 1612/68 rendelet 7. cikke értelmében a fogadó tagállamban „azonos szociális kedvezményeket élvez... mint a hazai munkavállalók”.
20. Az említett rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében említett különleges jog, tehát az ahhoz való jogon mellett, hogy a foglalkoztatási- és munkafeltételek tekintetében ne kezeljenek senkit a hazai munkavállalóktól eltérő módon, különösen ami az újraelhelyezkedést vagy újrafoglalkoztatást illeti, a „szociális kedvezmények” részét képezi minden olyan egyéb kedvezmény, amely a említett rendelet indoklásának harmadik preambulumbekzdése értelmében biztosítja a migráns munkavállalók élet- és munkakörülményei javításának, és társadalmi előrelépése megkönnyítésének lehetőségét.
21. E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az 1612/68 rendelet rendelkezéseinek összességéből, valamint a követett célkitűzésből az következik, hogy a rendelet azokat a kedvezményeket terjeszti ki más tagállamok munkavállalóira, amelyeket, munkaszerződéshez kapcsolódóan vagy sem, általában elismernek a hazai munkavállalók tekintetében elsősorban munkavállalói jogállásuk, vagy a nemzeti

területen való tartózkodásuk egyszerű ténye miatt, és amelyeknek a más tagállamok munkavállalóira történő kiterjesztése ezért olyan természetűnek tűnik, amely megkönnyíti mobilitásukat a Közösségen belül (a 249/83. sz. Hoeckx ügyben [EBHT 1985., 973. o.] és a 122/84. sz. Scrivner ügyben [EBHT 1985., 1027. o.] 1985. március 27-én hozott ítéletek).

22. Ebből következik, hogy a munkavállaló, aki egy másik tagállam állampolgára, élve a szabad mozgáshoz való jogával, ugyanazon jogokkal rendelkezik, mint a hazai munkavállalók, minden olyan kedvezmény tekintetében, amely ez utóbbiak számára megkönnyíti a szakmai képezésük fejlesztését és a társadalmi előrelépést.
23. Meg kell vizsgálni, hogy egy olyan támogatás, mint amelyre az adott ügy vonatkozik a fentiek szerint értelmezett szociális kedvezmény fogalma alá tartozik-e. E tekintetben meg kell állapítani, hogy egy ilyen, a hallgatónak a megélhetéshez és a képzéshez nyújtott támogatás, a munkavállaló szempontjából különösen alkalmas arra, hogy hozzájáruljon szakmai képezése és társadalmi előrelépése megkönnyítéséhez. Ezen kívül a támogatás, valamint a kapott ellátások visszatérítése a nemzeti jog értelmében az érintett rendelkezésére álló forrásokhoz kapcsolódik, és így szociális kritériumoktól függ.
24. Következésképpen egy ilyen támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében szociális kedvezménynek minősül.
25. A Bíróság előtt úgy érveltek, hogy az említett (2) bekezdés alkalmazását az 1612/68 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése kizárja, tekintettel ez utóbbi rendelkezés különleges tartalmára, amely előírja, hogy valamely tagállam munkavállalója „a hazai munkavállalókat megillető jog alapján és azonos feltételek szerint részesül a szakiskolai képzésben és az átképzésben”.
26. E tekintetben meg kell állapítani, hogy e rendelkezés értelmében ahhoz, hogy egy oktatási intézményt szakiskolának lehessen tekinteni, nem elegendő, hogy ott bizonyos szakoktatást biztosítanak. A szakiskola fogalma sokkal szűkebb, és kizárólag azokra az intézményekre vonatkozik, amelyek csak olyan oktatást biztosítanak, amely vagy a szakmai tevékenységgel töltött időszakok között folyik, vagy szorosan kötődik hozzá, különösen a szakmai képzés alatt. Az egyetemek esete nem ilyen.
27. Mindenesetre, amennyiben igaz, hogy az említett rendelet 7. cikkének (3) bekezdése egy különleges szociális kedvezményről rendelkezik, ebből nem következik, hogy amennyiben a megélhetési és képzési támogatást a tanulmányoknak egy olyan intézményben történő folytatásához nyújtják, amely e rendelkezés alapján nem tartozik a szakiskola fogalma alá, azt a 7. cikk (2) bekezdése értelmében nem lehet szociális kedvezménynek tekinteni.
28. Az első kérdés első részére adandó válasz tehát az, hogy a szakmai képezéssel elismert egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében szociális kedvezménynek minősül

A munkavállaló fogalmáról

29. E tekintetben az észrevétellel élő három tagállam érvelése szerint, egy személy elveszti munkavállalói jogállását, amelytől a szociális kedvezmények függenek, amikor lemond a fogadó államban gyakorolt korábbi szakmai tevékenységéről, vagy, amennyiben munkanélküli, az álláskeresésről azért, hogy ott nappali tagozatos oktatásban vegyen részt. A Bizottság vitatja ezt az álláspontot.
30. Először is meg kell állapítani, hogy sem az 1612/68 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének szövege, sem az EGK-Szerződés 48. vagy 49. cikkeinek szövege nem ad határozott választ arra, hogy a fogadó tagállamban végzett szakmai tevékenységét szakmai képesítéssel elismert egyetemi tanulmányok megkezdése céljából megszakító munkavállalót úgy kell-e tekinteni, mint aki az említett 7. cikk értelmében megőrzi migráns munkavállalói jogállását.
31. Bár a fent említett szövegek megfogalmazása nem nyújt határozott választ erre a kérdésre, ugyanakkor a közösségi jogban léteznek olyan elemek, amelyek azt jelzik, hogy a migráns munkavállalók számára biztosított jogok nem függenek szükségszerűen a munkaviszony meglététől vagy folytatásától.
32. Más tagállamok olyan állampolgáraival kapcsolatban, akik még nem hoztak létre munkaviszonyt a fogadó államban, először is meg kell állapítani, hogy az EGK-Szerződés 48. cikke (3) bekezdésének a) és b) pontja biztosítja számukra a tényleges állásajánlatokra való jelentkezés, és e célból a tagállamok területén történő szabad mozgás jogát. Ezeket a rendelkezéseket az 1612/68 rendelet első részének I. címe hajtotta végre.
33. Azokat a személyeket, akik a Bíróság joggyakorlata értelmében a fogadó tagállamban korábban tényleges és hatékony fizetett tevékenységet végeztek (az 53/81. sz. Levin ügyben 1982. március 23-án hozott ítélet [EBHT 1982., 1035. o.] és a 139/85. sz. Kempf ügyben 1986. június 3-án hozott ítélet [EBHT 1986., 1741. o.]), de már nem állnak munkaviszonyban, bizonyos közösségi rendelkezések értelmében ennek ellenére munkavállalónak kell tekinteni.
34. Először is tehát az EGK-Szerződés 48. cikke (3) bekezdésének d) pontja értelmében munkavállalóknak kell tekinteni azokat a személyeket, akik a valamely tagállamban történő foglalkoztatás után az adott tagállam területén maradnak. A munkavállalóknak a valamely tagállamban történő foglalkoztatás után az adott tagállam területén maradáshoz való jogáról szóló, 1970. június 29-i 1251/70 bizottsági rendelet (HL L 142., 24. o.), amely végrehajtotta a Szerződés e rendelkezését, biztosítja a szakmai tevékenységével felhagyó munkavállaló és családtagjai számára azt a jogot, hogy bizonyos feltételek mellett tartósan egy tagállam területén maradjanak. Másodsorban, a tagállami munkavállalók és családtagjaik Közösségen belüli mozgására és tartózkodására vonatkozó korlátozások eltörléséről szóló, 1968. október 15-i 68/360 tanácsi irányelv (HL L 257., 13. o.) bizonyos feltételek mellett megtiltja a tagállamoknak, hogy a migráns munkavállalóktól visszavonják a tartózkodási engedélyt kizárólag azon okból, hogy már nem állnak munkaviszonyban. Végül harmadsorban, az 1612/68 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése értelmében egy munkanélkülivé vált migráns munkavállalót, a szakmai újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illetően, nem lehet az ugyanilyen helyzetben lévő hazai munkavállalóktól eltérő módon kezelni.

35. Meg kell állapítani továbbá, hogy az 1612/68 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése biztosítja a migráns munkavállalók részére a jogot, hogy a hazai munkavállalókat megillető jog alapján és azonos feltételek szerint részesüljenek a szakiskolai képzésben és az átképzésben. A közösségi jogszabályok által egy meghatározott oktatáshoz biztosított jog nem függ a munkaviszony folyamatos meglététől.
36. Meg kell állapítani továbbá, hogy bizonyos, a munkavállalói jogálláshoz kapcsolódó jogok még akkor is biztosítottak a migráns munkavállalók számára, ha ez utóbbiak már nem állnak munkaviszonyban.
37. Az egyetemi oktatáshoz nyújtott támogatás területén, a munkavállalói jogállás és az egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatás között fennálló ilyen kapcsolat, ugyanakkor feltételez egy folyamatosságot a korábban gyakorolt szakmai tevékenység és a folytatott tanulmányok között, olyan értelemben, hogy léteznie kell kapcsolatnak a tanulmányok tárgya és a korábbi szakmai tevékenység között. Ezt a folyamatossági feltételt ugyanakkor nem lehet elvárni egy olyan migráns munkavállaló esetében, aki kényszerből lett munkanélküli és akit a munkaerő-piaci helyzet kényszerít egy másik tevékenységi ágazatba történő átképzésre.
38. A migráns munkavállalók szabad mozgásának ez a felfogása egyébként megfelel a szakmai pályafutások jelenlegi fejlődésének. A folyamatos pályafutás kevésbé gyakori, mint korábban. Előfordul tehát, hogy a szakmai tevékenységeket szakképzési, átképzési vagy továbbképzési időszakok szakítják meg.
39. Következésképpen az első kérdés második részére adandó válasz az, hogy egy másik tagállam állampolgárát, aki a fogadó tagállamban a szakmai tevékenységek befejezését követően szakmai oklevéllel elismert egyetemi tanulmányokba kezdett, úgy kell tekinteni, mint aki megtartja munkavállalói jogállását, és mint ilyen élhet az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében biztosított lehetőségekkel, azzal a feltétellel, hogy létezik kapcsolat a korábbi szakmai tevékenység és a kérdéses tanulmányok között.
- Az előzetes szakmai tevékenység minimális időtartamának, az azonos szociális kedvezmények odaítélésének feltételeként történő meghatározásáról*
40. E tekintetben az észrevétellel élő három tagállam érvelése szerint, minden tagállamnak lehetősége van megkövetelni egy másik tagállam állampolgárától, aki egyetemi tanulmányok folytatásához megélhetési és képzési támogatást igényel, hogy területén előzetesen, egy minimális ideig szakmai tevékenységet végezzen. A Bizottság vitatja ezt az álláspontot.
41. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az EGK-Szerződés 48. cikke és az 1612/68 rendelet értelmében az a hallgató, aki egy másik tagállam állampolgára, kizárólag munkavállalói minőségében tarthat igényt egy ilyen, az egyetemi képzéshez nyújtott támogatás odaítélésére. A Bíróság joggyakorlatából következik (lásd a 75/63. sz. Unger ügyben 1964. március 19-én hozott ítéletet [EBHT 1964., 347. o.] és az 53/81. sz. Levin ügyben 1982. március 23-án hozott ítéletet [EBHT 1982., 1035. o.]), hogy a munkavállaló fogalma közösségi tartalommal bír, és meghatározása nem történhet a nemzeti jogszabályokban megállapított kritériumok alapján.

42. Következésképpen a tagállamok nem tehetik egyoldalúan függővé az említett rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében meghatározott szociális kedvezmények odaítélését a szakmai tevékenység egy bizonyos időtartamától (lásd a 157/84. sz. Frascogna ügyben 1985. június 6-án hozott ítéletet [EBHT 1985., 1739. o.]).
43. Amennyiben a három tagállam kérdéses érvelése mögött bizonyos olyan visszaélések megelőzésének szándéka áll, amelyek például akkor fordulhatnak elő, ha az objektív elemek lehetővé teszik, hogy egy munkavállaló csak abból a célból lépjen be egy tagállamba, hogy ott, egy nagyon rövid ideig tartó szakmai tevékenység után, részesüljön a hallgatóknak nyújtott támogatásokból, meg kell állapítani, hogy az ilyen visszaélésekre nem vonatkoznak a kérdéses közösségi rendelkezések.
44. Az első kérdés harmadik részére adandó válasz tehát az, hogy az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében az azonos szociális kedvezményekhez való jogot nem lehet függővé tenni a fogadó tagállam által meghatározott olyan feltételtől, amely az ezen állam területén folytatott előzetes szakmai tevékenység egy minimális időtartamát írja elő.

A költségekről

45. A Bíróság felé észrevétellel élő Németországi Szövetségi Köztársaság, a Dán Királyság, az Egyesült Királyság és az Európai Közösségek Bizottsága részéről felmerült költségeket nem kell megtéríteni. Mivel ez az eljárás az alapeljárásban résztvevő felek számára a nemzeti bíróság előtt függőben lévő ügy egy szakaszát képezi, ez utóbbi bíróság dönt a költségek viseléséről.

A fenti indokok alapján,

A BÍRÓSÁG

a Verwaltungsgericht Hannover 1985. november 19-i végzésével hozzá intézett kérdéseire válaszolva a következőképpen határozott:

- 1) **A közösségi jog jelenlegi fejlődési szakaszában az EGK-Szerződés 7. cikkének első bekezdését kizárólag olyan mértékben kell alkalmazni a valamely tagállam által állampolgárai számára az egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatásra, amennyiben egy ilyen támogatás célja az oktatásba való bejutáshoz megkövetelt beiratkozási vagy egyéb költségek, különösen a tandíjak fedezése.**
- 2) **A szakmai képesítéssel elismert egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és képzési támogatás a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében szociális kedvezménynek minősül.**
- 3) **Egy másik tagállam állampolgárát, aki a fogadó tagállamban a szakmai tevékenységek befejezését követően szakmai oklevéllel elismert egyetemi tanulmányokba kezdett, úgy kell tekinteni, mint aki megtartja munkavállalói jogállását, és mint ilyen élhet az 1612/68 rendelet 7.**

cikkének (2) bekezdésében biztosított lehetőségekkel, azzal a feltétellel, hogy létezik kapcsolat a korábbi szakmai tevékenység és a kérdéses tanulmányok között.

- 4) **Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében az azonos szociális kedvezményekhez való jogot nem lehet függővé tenni a fogadó tagállam által meghatározott olyan feltételtől, amely az ezen állam területén folytatott előzetes szakmai tevékenység egy minimális időtartamát írja elő.**

Mackenzie Stuart   Moitinho de Almeida   Rodríguez Iglesias

Koopmans   Everling   Bahlmann   Galmot

Kakouris   Joliet   O'Higgins   Schockweiler

Kihirdetve Luxembourgban, az 1988. június 21-i nyilvános ülésen.

hivatalvezető
J.-G. Giraud

elnök
A. J. Mackenzie Stuart

joganyag száma: 61986J0039					
Angol	Magyar	Francia	Német	Szerepel a glosszárumban	Megjegyzés
equal treatment	egyenlő bánásmód	égalité de traitement	Gleichbehandlung	X	
vocational training	szakképzés	formation professionnelle	berufliche Bildung; berufliche Ausbildung	X	
		école professionnelle			szakiskola
		scolarité			tandíj
		relation d'emploi			munkaviszony
retraining	átképzés	reconversion	Umschulung	X	
accept offers of employment actually made	tényleges állásajánlatokra jelentkezik	répondre á des emplois effectivement offerts	sich um tatsächlich angebotene Stellen bewerben	X	
labour market	munkaerőpiac	marché de l'emploi	Arbeitsmarkt	X	